

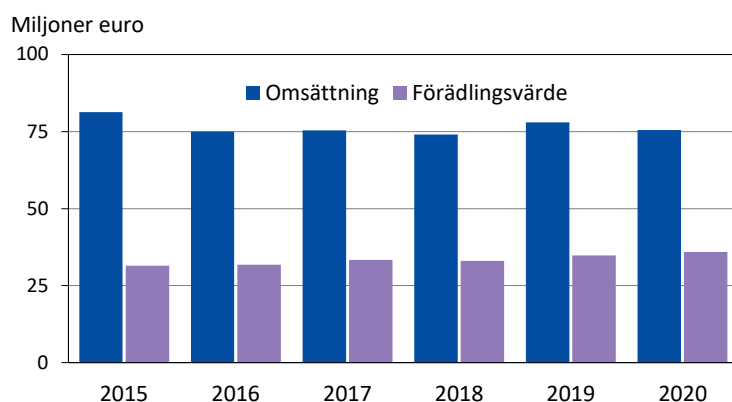
Kulturella och kreativa näringar 2020

I korthet

Företagen inom de kulturella och kreativa näringarna hade ett förädlingsvärde på 36 miljoner euro 2020. Siffran har varit stigande sedan 2015, den period som statistiken omfattar. Mellan åren 2019 och 2020 ökade förädlingsvärdet med 1,2 miljoner euro. Omsättningen sjönk däremot, från 78 miljoner 2019 till 75,5 miljoner 2020. Förädlingsvärdets andel av omsättningen har fortsatt att stiga och uppgick 2020 till 48 procent, vilket motsvarar 36 miljoner euro.

De kreativa näringarna stod för 4,1 procent av näringslivets totala förädlingsvärde, en andel som har stigit något sedan 2015. Av de kreativa näringarna utgör information och kommunikation den största med ett förädlingsvärde på 26,7 miljoner.

Figur 1. Omsättning och förädlingsvärde inom de kreativa näringarna 2015–2020

De sysselsatta inom de kreativa näringsgrenarna var 640 personer år 2020, vilket motsvarar 4,7 procent av alla sysselsatta under året. Det är något färre än 2015 och en minskning med ett tiotal jämfört med 2019. Av de sysselsatta inom de kreativa näringsgrenarna år 2020 var andelen kvinnor 43 procent. Uppgifterna om sysselsättning omfattar även den offentliga sektorn där drygt 80 personer arbetar inom branscher som klassas som kreativa. Av de sysselsatta i privata sektorn är drygt 70 företagare och 485 anställda.

Drygt 360 personer är sysselsatta i ett kreativt yrke, vilket är en minskning med omkring 40 personer jämfört med 2019. Av dessa återfinns mindre än hälften inom en kreativ bransch.

Betydligt flera personer eller närmare 1 650 har en utbildning inom ett kreativt område. Av dessa är nästan 1 000 sysselsatta, dock bara 140 inom en kreativ näringsgren. Över 400 av dem är pensionärer. 120 personer med utbildning inom ett kreativt område var arbetslösa år 2020.

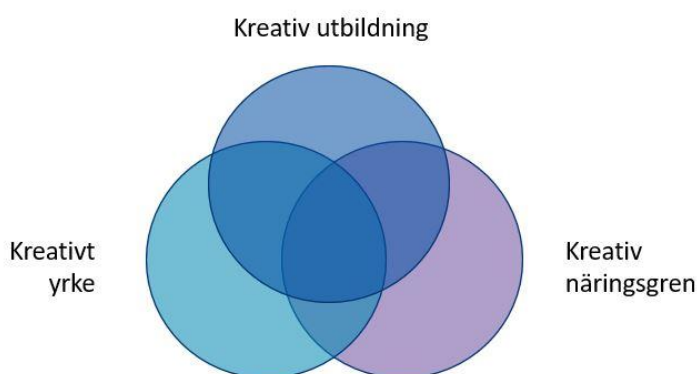
1. Uppdrag, avgränsningar och förklaringar

Efter att ÅSUB 2018 fick i uppdrag av landskapsregeringens kulturbyrå att ta fram statistik om de näringsgrenar som kan definieras som kulturella och kreativa, har uppgifter publicerats för åren 2015 till 2019. Denna sammanställning är alltså den sjätte och gäller 2020 som är det senaste året för vilket det finns färdig statistik på alla de aktuella områdena. Avsikten är att statistiken ska fortsätta att uppdateras återkommande.

Syftet är att sammanställa data som mera utförligt belyser den kulturella sektorn på Åland för att på sikt, på basis av statistiken, stärka utvecklingen av de aktuella näringarna. De kulturella och kreativa näringarna har definierats i samråd med kulturbyrån. Även om den egentliga metoden för att framställa kulturräkenskaper i regel är huvudsakligen den samma i olika länder kan till exempel valet av näringsgrenar avvika. För de åländska räkenskaperna har ÅSUB som utgångspunkt använt Statistikcentralens publikation "Kulturarbetskraft i Finland" och satelliträkenskaper för kultur samt Tillväxtverkets (Sverige) rapport "Förutsättningar för kulturella och kreativa företag".

För de utvalda näringsgrenarna redovisas antal sysselsatta och antal företag samt företagets omsättning och förädlingsvärde. För de sysselsatta framgår också hur många som har ett yrke som definieras som kulturellt och kreativt och hur stor del av dem som är sysselsatta inom de utvalda näringsgrenarna respektive inom andra områden. Därtill redovisas hur många personer som har en utbildning som kan klassas som kulturell och kreativ samt huruvida de är sysselsatta eller inte och i så fall inom vilka näringsgrenar. Följande figur ger en översiktlig illustration av hur kreativa näringsgrenar, yrken och utbildningar kan sammanfalla.

Figur 2. Skiss över sambandet mellan kreativa näringsgrenar, yrken och utbildningar

De utvalda yrkena baseras på Statistikcentralens definition av kulturyrken enligt yrkesklassificeringen 2010.

I bilaga 1 redovisas de medtagna näringsgrenarna och yrkena med en detaljerad indelning. Det bör observeras att det för vissa av dessa näringsgrenar inte finns något att notera för Ålands del. I tabeller och diagram visas resultatet på en mera sammanslagen nivå för att ge en god överskådlighet och undvika rövande. I den löpande redovisningen i text, tabeller och figurer används genomgående termen "kreativa näringar" när de kreativa och kulturella näringarna avses.

Grunden för statistiken är registeruppgifter. Informationen om befolkningens sysselsättning och utbildning liksom gällande antal företag och deras omsättning och förädlingsvärde baseras på uppgifterna i de register som ÅSUB använder för sin officiella löpande statistikproduktion. Inga speciella förfrågningar eller uppgiftsinsamlingar har gjorts för denna sammanställning. Det betyder till exempel när det gäller sysselsättning att det är personernas huvudsakliga aktivitet som beaktas. Om man till exempel har en kreativ verksamhet som bisyssla men får sin huvudsakliga inkomst från ett annat arbete, fångas inte den kreativa verksamheten upp av registerstatistiken. Det samma gäller för ett företag där en del av verksamheten kan definieras som kreativ men där företaget enligt sin huvudsakliga verksamhet har hänförs till en annan bransch i näringsgrensindelningen.

Alla uppgifter gäller hela Åland. ÅSUBs personal står gärna till tjänst med upplysningar om översikten. ÅSUBs löpande statistik om kultur, sysselsättning, företag och nationalräkenskaper finns tillgänglig på webbplatsen (www.asub.ax) och i ÅSUBs publikationer.

2. Sysselsatta

De sysselsatta redovisas inom dels de näringsgrenar och dels de yrken som har definierats som kreativa. De kreativa näringsgrenarna som framgår av bilaga 1 är här sammanslagna, i huvudsak till det som motsvarar tvåsiffernivå i den officiella näringsgrensindelningen.

2.1 Över 600 personer är sysselsatta inom de kreativa näringarna

Tabell 1 visar utvecklingen över antalet sysselsatta inom kreativa näringar under de år som statistiken omfattar. En del av variationerna mellan åren kan bero på förändrade klassificeringar av anställda. Totalantalet var över 700 år 2015, men har sedan rört sig kring 650 eller under. Männen har under hela perioden varit i majoritet av de sysselsatta med en andel runt 55 procent.

Tabell 1. Sysselsatta inom kreativa näringar 2015–2020 efter år och kön

År	Totalt	Kvinnor	Män
2015	707	307	400
2016	658	305	353
2017	632	284	348
2018	618	272	346
2019	651	295	356
2020	640	272	368

Källa: ÅSUB Arbetsmarknad, Statistikcentralen

Det totala antalet sysselsatta på Åland var drygt 13 689 år 2020. Siffran är något lägre än för 2019. År 2020 var även arbetslösheten på en högre nivå, som en konsekvens av den pågående Covid 19-pandemin.

Tabell 2. Sysselsatta inom kreativa näringar efter näringsgren och kön 2020

Näringsgren	Totalt	Kvinnor	Män
Totalt	640	272	368
Textilvarutillverkning	14	5	9
Grafisk produktion	21	3	18
Tillverkning av musikinstrument, spel och leksaker	25	11	14
Parti- och detaljhandel ¹⁾	32	21	11
Förlagsverksamhet, film-, video- och TV-programverksamhet	72	32	40
Planering och sändning av program	39	17	22
IT-tjänster, informationstjänster	241	68	173
Arkitekttjänster	11	6	5
Reklam	15	9	6
Design, fotoateljéer, översättning, program- och arrangörstj.	21	12	9
Musik- och dansutbildning	20	9	11
Konstnärlig och kulturell verksamhet	17	8	9
Biblioteks- och museiverksamhet m.m.	76	61	15
Fritids- och nöjesverksamhet	36	10	26

¹⁾ Handel med papper, böcker, musikinstrument, inspelningar, spel och leksaker, fotoutrustning m.m.

Källa: ÅSUB Arbetsmarknad, Statistikcentralen

Av de sysselsatta arbetade 640 personer eller 4,7 procent inom en kreativ näring, varav it- och informationstjänster är den bransch som sysselsätter flest, drygt 240 personer, vilket är en ökning med ett tiotal från året innan. Av dessa utgör männen 78 procent. Det är också den branschen som är anledningen till att det är en majoritet av män inom de kreativa näringarna totalt sett. Biblioteks- och museiverksamhet samt förlags-, film- och programverksamhet sysselsätter runt drygt 70 personer vardera, en liten minskning jämfört med året innan.

Tabell 3 visar samtliga sysselsatta personer fördelade på huvudbranscher samt var de sysselsatta inom de kreativa näringarna placerar sig. Störst är de kreativa näringarnas andel av de sysselsatta inom branschen informations- och kommunikationsverksamhet där de utgör drygt 60 procent samt inom kultur, nöje och fritid där de utgör drygt 30 procent. Trots att antalet sysselsatta inom kreativa näringar inom informations- och kommunikationsverksamhet ökat med ett tiotal personer, har andelen i denna grupp minskat med en dryg procent jämfört med 2019. Inom näringsgrenen kultur, nöje, fritid har antalet sysselsatta inom kreativa näringar minskat med ett 20-tal och andelen med en dryg procent jämfört med 2019.

Tabell 3. Sysselsatta totalt och inom kreativa näringar efter huvudnäringsgren 2020

Näringsgren	Totalt	Kreativa näringar	
		Antal	Andel, procent
Totalt	13 689	640	4,7
Jordbruk, skogsbruk och fiske	489	-	-
Utvinning av mineral	12	-	-
Tillverkning	856	60	7,0
Försörjning av el, gas, värme och kyla	107	-	-
Vattenförsörjning; avloppsrening, avfallshant.	61	-	-
Byggverksamhet	932	-	-
Handel; reparation av motorfordon m.m.	1 242	32	2,6
Transport och magasinering	1 184	-	-
Hotell- och restaurangverksamhet	453	-	-
Informations- och kommunikationsverksamhet	576	352	61,1
Finans- och försäkringsverksamhet	545	-	-
Fastighetsverksamhet	147	-	-
Verksamhet inom juridik, ekonomi m.m.	492	45	9,1
Uthyrning, fastighetsserv., resetjänster m.m.	467	2	0,4
Offentlig förvaltning m.m.	969	-	-
Utbildning	1 024	20	2,0
Vård och omsorg; sociala tjänster	2 819	-	-
Kultur, nöje och fritid	417	129	30,9
Annan serviceverksamhet	447	-	-
Förvävarsarbete i hushåll	40	-	-
Verksamhet vid internationella organisationer, utländska ar	1	-	-
Okänd	409	-	-

Källa: ÅSUB Arbetsmarknad, Statistikcentralen

I tabell 3 visas åldersfördelningen för de sysselsatta inom kreativa näringar efter huvudnäringsgren. De kreativa näringarna inom branschen handel har den yngsta åldersprofilen, nästan två tredjedelar av de sysselsatta är under 45 år, medan utbildning, tillverkning samt verksamhet inom juridik och ekonomi har en majoritet av de sysselsatta i åldersgrupperna över 45 år.

Tabell 4. Sysselsatta inom kreativa näringar efter huvudnäringsgren och ålder 2020

	Totalt	18-29	30-44	45-59	60+
Totalt	640	82	257	252	49
Tillverkning	60	5	24	26	5
Handel; reparation av motorfordon m.m.	32	7	13	8	4
Informations- och kommunikationsverksamhet	352	50	149	134	19
Verksamhet inom juridik, ekonomi m.m.	45	4	17	21	3
Uthyrning, fastighetsservice, resetjänster m.m.	2	1	-	1	-
Utbildning	20	3	3	12	2
Kultur, nöje och fritid	129	12	51	50	16

Källa: ÅSUB Arbetsmarknad, Statistikcentralen

Drygt 80 av de sysselsatta inom kreativa näringar arbetar inom den offentliga sektorn, i huvudsak inom branscherna utbildning samt kultur, nöje och fritid. Företagarna utgör drygt 70 personer och 485 personer är anställda inom den privata sektorn.

2.2 Yrke

Drygt 360 personer har sin huvudsyssla inom yrken som definieras som kreativa, vilket är en minskning med över 40 personer jämfört med 2019. Två tredjedelar av dessa är kvinnor, vilket också medför kvinnomajoritet för de flesta yrkena. Den högsta andelen kvinnor återfinns bland anställda på bibliotek, arkiv och museer, samt resebyråer.

Jämfört med 2019 har andelen kvinnor ökat framför allt i yrkesgrupperna specialister inom försäljning, marknadsföring och information, experter inom konst och kultur samt kökschefer, bibliotekspersonal och arkivanställda samt personal inom resetjänster, konduktörer och guider. Andelen kvinnor har däremot minskat framför allt i grupperna arkitekter, planerare och lantmätare, specialister inom undervisning, journalister, författare och språkvetare samt konstnärer.

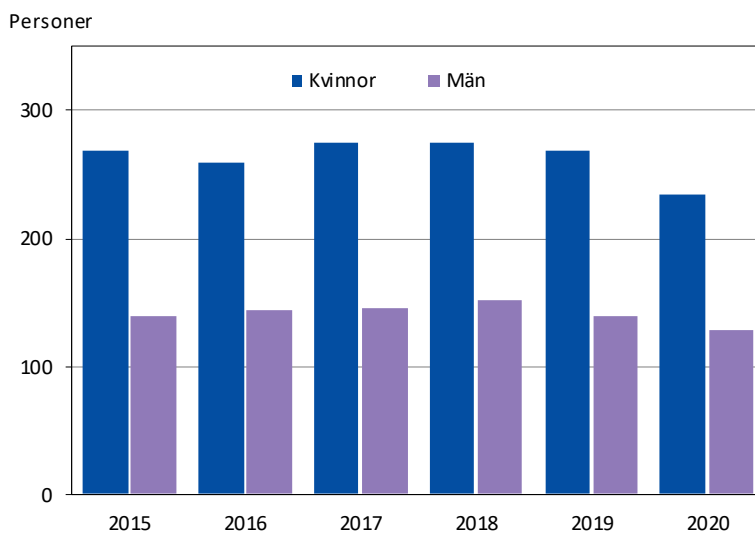
Tabell 5. Sysselsatta inom kreativa yrken efter yrke och kön 2020

Yrke	Totalt	Kvinnor	Män
Totalt	362	234	128
Försäljnings-, marknadsförings- och utvecklingschefer	4	3	1
Arkitekter, planerare och lantmätare	42	22	20
Andra specialister inom undervisning	19	8	11
Specialister inom försäljning, marknadsföring och information	68	51	17
Bibliotekarier, arkivarier och specialister inom museisektorn	33	29	4
Journalister, författare och språkvetare	49	28	21
Konstnärer	32	12	20
Förmedlare av företagstjänster	22	12	10
Experter inom konst och kultur samt kökschefer	23	11	12
Resebyråtjänstemän	38	31	7
Bibliotekspersonal och arkivanställda	22	19	3
Personal inom resetjänster, konduktörer och guider	5	3	2
Konsthantverkare och finmekaniker	5	5	-

Källa: ÅSUB Arbetsmarknad, Statistikcentralen

Antalet sysselsatta inom kreativa yrken sjönk med drygt 40 personer, eller omkring 11 procent mellan åren 2019 och 2020. Minskningen skedde bland både kvinnor och män i ungefär lika hög utsträckning.

Figur 3. Sysselsatta inom kreativa yrken 2015–2020 efter år och kön

Källa: ÅSUB Arbetsmarknad, Statistikcentralen

Många av dem som har ett yrke som definieras som kreativt arbetar i andra näringsgrenar än de kreativa och även inom de kreativa näringsgrenarna finns majoriteten av de sysselsatta i andra yrken än de kreativa. Detta faktum illustreras i *Figur 4*. Totalt arbetade 149 personer inom en kreativ näringsgren samtidigt som de har ett kreativt yrke år 2020, en minskning med närmare 30 personer från år 2019. Även personer i gruppen kreativa yrken inom andra näringsgrenar minskade med ett knappt tjugotal mellan åren. Antalet personer med andra yrken inom de kreativa näringsgrenarna ökade däremot något och uppgick till drygt 490.

Figur 4. Sysselsatta 2020 efter kombination av yrke och näringsgren

Kreativa yrken inom kreativa näringsgrenar 149 personer	Andra yrken inom kreativa näringsgrenar 491 personer
Kreativa yrken inom andra näringsgrenar 213 personer	Andra yrken inom andra näringsgrenar 12 836 personer

Källa: ÅSUB Arbetsmarknad, Statistikcentralen

Tabell 6 visar utvecklingen för ovanstående fördelning 2015–2020. Antalet personer med kreativa yrken inom de kreativa näringsgrenarna hade år 2020 återgått till nivån innan rekordåret 2019. Antalet personer med kreativa yrken inom andra näringsgrenar uppvisade en låg notering jämfört med de fem åren innan. Antalet sysselsatta med ett annat yrke inom en kreativ näringsgren ökade något jämfört med 2019.

Tabell 6. Sysselsatta 2015–2020 efter kombination av yrke och näringsgren

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kreativa yrken inom kreativa näringsgrenar	147	154	155	150	177	149
Kreativa yrken inom andra näringsgrenar	261	250	266	277	231	213
Andra yrken inom kreativa näringsgrenar	560	504	477	468	474	491
Andra yrken inom andra näringsgrenar	13 503	13 690	13 847	13 978	13 659	12 836

Källa: ÅSUB Arbetsmarknad, Statistikcentralen

Större yrkesgrupper som inte är definierade som kreativa men som arbetar i kreativa branscher är specialister inom systemarbete, ikt-tekniker, restaurang- och storhushållspersonal, försäljare, tryckeripersonal, montörer, hopsättare och tidningsutdelare. Av de kreativa näringsgrenarna har speciellt it-tjänster ett stort antal anställda vars yrken inte har klassats som kreativa enligt den använda definitionen.

Omvänt kan man se vilka "icke-kreativa" branscher som sysselsätter ett större antal personer med kreativa yrken. Hit hör sjötransport, resebyråverksamhet, offentlig förvaltning samt intressebevakning och religiös verksamhet.

3. Utbildning

Uppgifter om befolkningens utbildning kommer från Statistikcentralens examensregister som dock är ofullständigt då uppgifter om examina som avläggs utanför Finland inte är kompletta i registret. Det pågår ett samnordiskt samarbete för utbyte av uppgifter över landsgränserna och examensregistret kompletteras sedan 2017 årligen med en del av de examina som avlagts i Sverige.

De studieområden som har valts ut som kreativa anknyter så långt det är möjligt till de utvalda näringsgrenarna och yrkena, men någon fullständig överensstämmelse mellan studieområden och näringsgrenar finns inte. För närmare information om hur urvalet har gjorts, se avsnitt 3 i de två första publikationerna av Kreativa och kulturella näringar. Utbildningarna som belyses i detta avsnitt berör enbart avlagda examina och omfattar således inte kurser och utbildningar som inte leder till examen eller där personerna som har gått dem inte har avlagt examen. Inom många av de kreativa områdena är olika typer av kurser vanligt förekommande, varför antalet personer som har någon typ av kreativ utbildning är betydligt större än vad dessa siffror visar.

Om en person har flera kreativa utbildningar, har den högsta tagits med eller, om de är på samma nivå, den senaste utbildningen. Huruvida man utöver den kreativa utbildningen också har någon annan utbildning har inte undersökts, men det är troligen inte helt ovanligt.

3.1 Textilteknik, databehandling och språk populärast bland de kreativa utbildningarna

Av de 1 650 personer som har någon form av kreativ utbildning enligt ovanstående definitioner är över 60 procent kvinnor. Den största gruppen är de som har en utbildning inom textilteknik, drygt 250 personer, följt av databehandling och kommunikation, 250 personer. Andra stora utbildningsområden är audiovisuella tekniker och media, språk, konst samt arkitektur/stads- och byggnadsplanering.

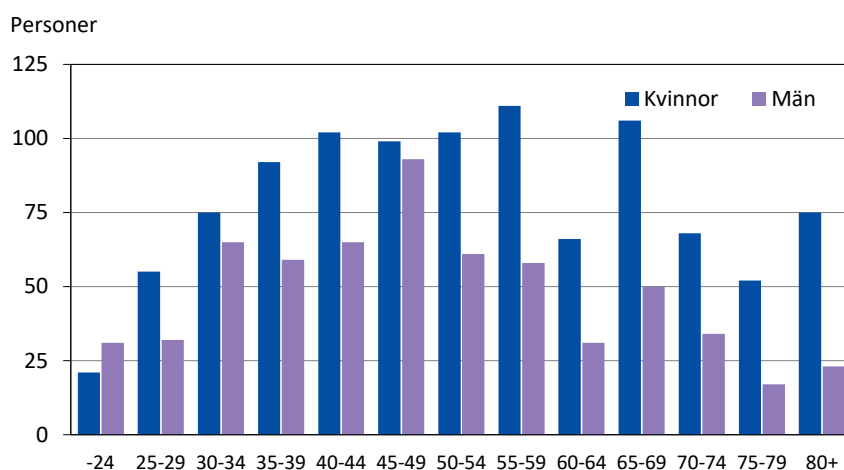
Tabell 7. Personer med utbildning inom de kreativa näringarna 2020 efter kön och område

Område	Totalt	Kvinnor	Män
Totalt	1 643	1 024	619
Hantverk	78	61	17
Bildkonst	33	27	6
Konst, olika utbildningar	118	76	42
Musik och uppträdande konst	49	20	29
Ämneslärarutbildning (hantverk, konst, m	34	27	7
Historia och arkeologi	74	45	29
Biblioteks- och informationsvetenskaper	11	10	1
Litteratur och språkvetenskap	44	39	5
Språkutbildning	149	129	20
Marknadsföring och reklam	53	34	19
Databehandling och kommunikation (IKT)	251	85	166
Kommunikationsvetenskap	54	36	18
Audiovisuella tekniker och media	162	92	70
Textilteknik (kläder, skor, lädervaror)	256	249	7
Materialteknik (glas, papper, plast, trä)	86	2	84
Mode, inredning och industriell design	74	62	12
Arkitektur, stads- och byggnadsplanering	117	30	87

Källa: ÅSUB Utbildning, Statistikcentralen

Åldersfördelningen för personerna med utbildning inom de olika områdena framgår i figur 5 och 6 samt i tabell 8. Textilteknik och materialteknik samt ämneslärare är de utbildningar som har den äldsta åldersprofilen i och med att över hälften har fyllt 65 år. För utbildade inom audiovisuella tekniker och media är förhållandet det omvända, med närmare hälften under 35 år och mer än 80 procent under 45. Andra områden där över hälften är yngre än 45 år är kommunikationsvetenskap, konst samt marknadsföring och reklam.

Figur 5. Personer med utbildningar inom de kreativa näringarna 2020 efter ålder och kön

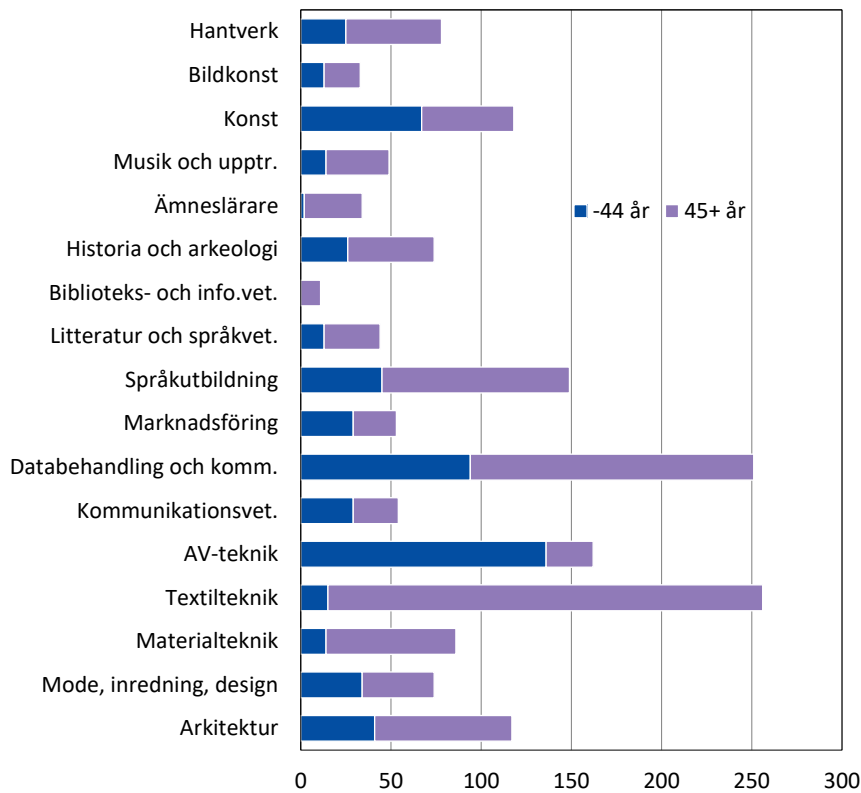

Källa: ÅSUB Utbildning, Statistikcentralen

Tabell 8. Personer med utbildning inom de kreativa näringarna 2020 efter ålder och område

Område	Totalt	Ålder				
		15-34	35-44	45-54	55-64	65+
Totalt	1 643	279	318	355	266	425
Hantverk	78	6	19	17	17	19
Bildkonst	33	3	10	6	5	9
Konst, olika utbildningar	118	30	37	20	10	21
Musik och uppträdande konst	49	5	9	9	16	10
Ämneslärarutbildning (hantverk, konst, musik)	34	-	2	8	5	19
Historia och arkeologi	74	8	18	14	17	17
Biblioteks- och informationsvetenskaper	11	-	-	7	1	3
Litteratur och språkvetenskap	44	5	8	7	11	13
Språkutbildning	149	17	28	26	28	50
Marknadsföring och reklam	53	18	11	12	5	7
Databehandling och kommunikation (IKT)	251	56	38	104	47	6
Kommunikationsvetenskap	54	13	16	11	4	10
Audiovisuella tekniker och media	162	76	60	12	5	9
Textilteknik (kläder, skor, lädervaror)	256	6	9	49	46	146
Materialteknik (glas, papper, plast, trä)	86	6	8	10	9	53
Mode, inredning och industriell design	74	11	23	16	13	11
Arkitektur, stads- och byggnadsplanering	117	19	22	27	27	22

Källa: ÅSUB Utbildning, Statistikcentralen

Figur 6. Personer med utbildningar inom de kreativa näringarna 2020 efter ålder och område

Källa: ÅSUB Utbildning, Statistikcentralen

3.2 Knappt var åttonde med kreativ utbildning jobbar i en kreativ bransch

Närmare 1 640 personer bosatta på Åland har en utbildning som klassas som kreativ. Av dessa var närmare två tredjedelar kvinnor. 1 000 personer var sysselsatta, 430 personer pensionärer och 120 personer arbetslösa år 2020.

Tabell 9. Personer med kreativ utbildning 2020 efter huvudsaklig verksamhet och kön

Huvudsaklig verksamhet	Totalt	Kvinnor	Män
Totalt	1 639	1 022	617
Arbetslösa	120	71	49
Pensionärer	429	303	126
Studerande, skolelever	37	19	18
Sysselsatta	1 003	594	409
Övriga	50	35	15

Källa: ÅSUB Utbildning och Arbetsmarknad, Statistikcentralen

De kreativt utbildade som är sysselsatta fördelar sig på nästan alla näringsgrenar. Flest finns inom utbildning samt vård, omsorg och sociala tjänster, 146 respektive 138 personer år 2020. Näringsgrenen handel sysselsätter närmare 100 kreativt utbildade personer, offentlig förvaltning drygt 80 och informations- och kommunikationsverksamhet närmare 80 personer.

Tabell 10. Sysselsatta personer med kreativ utbildning 2020 efter näringsgren och kön

Näringsgren	Totalt	Kvinnor	Män
Sysselsatta totalt	1 003	594	409
Jordbruk, skogsbruk och fiske	17	10	7
Utvinning av mineral	-	-	-
Tillverkning	45	20	25
Försörjning av el, gas, värme och kyla	3		3
Vattenförsörjning; avloppsrening, avfallshant.	4	1	3
Byggverksamhet	48	7	41
Handel; reparation av motorfordon m.m.	95	55	40
Transport och magasinering	59	22	37
Hotell- och restaurangverksamhet	14	9	5
Informations- och kommunikationsverksamhet	79	33	46
Finans- och försäkringsverksamhet	46	29	17
Fastighetsverksamhet	11	8	3
Verksamhet inom juridik, ekonomi m.m.	59	26	33
Uthyrning, fastighetsserv., resetjänster m.m.	22	15	7
Offentlig förvaltning m.m.	83	50	33
Utbildning	146	108	38
Vård och omsorg; sociala tjänster	138	118	20
Kultur, nöje och fritid	72	44	28
Annan serviceverksamhet	46	35	11
Förvärvsarbete i hushåll	1	1	
Verksamhet vid internationella organisationer	-	-	-
Okänd	15	3	12

Källa: ÅSUB Utbildning och Arbetsmarknad, Statistikcentralen

De arbetslösa utgjorde 9,9 procent av de personer med kreativ utbildning som är under 65 år och ingår i arbetskraften, vilket kan jämföras med den totala arbetslösheten 2020 på 9,5 procent. Arbetslösheten var 6 procentenheter högre 2020 jämfört med 2019.

Endast 13,5 procent, det vill säga knappt 140 personer, av de sysselsatta med kreativ utbildning arbetar inom en bransch som är definierad som kreativ. Andelen har sjunkit något sedan 2019. Två femtedelar av dessa finns inom informations- och kommunikationsverksamhet. Dels är det möjligt att personer utöver den kreativa utbildningen har en annan utbildning som anknyter närmare till den bransch där man arbetar. Dels kan det vara så att även om man arbetar med det som den kreativa utbildningen syftar till, så räknas inte branschen med bland de kreativa, t.ex. området utbildning.

Tabell 11. Sysselsatt befolkning inom kreativa näringar 2020 som har kreativ utbildning

Näringsgren	Totalt	Kvinnor	Män
Totalt	136	78	58
Tillverkning	6	4	2
Handel	6	3	3
Informations- och kommunikationsverksamhet	60	28	32
Verksamhet inom ekonomi och teknik m.m.	14	7	7
Utbildning	12	4	8
Kultur, nöje och fritid	38	32	6

Källa: ÅSUB Utbildning och Arbetsmarknad, Statistikcentralen

4. Företag, omsättning och förädlingsvärde

I detta avsnitt redovisas dels antalet företag i de branscher som har definierats som kreativa och dels omsättningen och förädlingsvärdet i dessa branscher.

4.1 Drygt 210 företag inom de kreativa näringarna

År 2020 fanns 213 företag inom de branscher som räknas som kreativa, varav de flesta, över 90 procent, har 0–4 anställda. Flest företag finns inom gruppen konstnärlig och kulturell verksamhet samt gruppen design, fotoateljéer, översättning, program- och arrangörstjänster.

Tabell 12. Företag inom kreativa näringar 2020 efter näringsgren och personalens storlek

Näringsgren	Personalens storlek, personer				
	Totalt	0-4 ²⁾	5-9	10-19	20+
Totalt	213	198	7	2	6
Tillverkning av textilvaror och kläder	14	13	1	-	-
Grafisk produktion	8	7	1	-	-
Tillverkning av musikinstrument, spel och leksaker	2	1	-	-	1
Parti- och detaljhandel ¹⁾	15	13	2	-	-
Förlagsverksamhet, film-, video- och TV-programverksamh.	24	22	-	-	2
Planering och sändning av program	2	-	1	-	1
IT-tjänster, informationstjänster	17	14	-	2	1
Arkitekttjänster	9	8	1	-	-
Reklam	21	21	-	-	-
Design, fotoateljéer, översättning, program- och arr.tj. m.m.	40	40	-	-	-
Musik- och dansutbildning	3	3	-	-	-
Konstnärlig och kulturell verksamhet	43	43	-	-	-
Fritids- och nöjesverksamhet	15	13	1	-	1

1) Handel med papper, böcker, musikinstrument, inspelningar, spel och leksaker, fotoutrustning m.m.

2) Inklusivt okänt

Källa: ÅSUB Företag, Statistikcentralen

4.2 Omsättningen sjönk med 2,5 miljoner euro

Den totala omsättningen i de kreativa branscherna var år 2020 75,5 miljoner euro, vilket innebär en minskning med 2,5 miljoner euro från 2019. Minskningen har framför allt skett i branschen förlagsverksamhet/film/video/tv (3,1 miljoner euro) samt grafisk produktion (-0,8 miljoner euro). Omsättningen i branschen it- och informationstjänster ökade däremot med 3,4 miljoner euro mellan åren 2019 och 2020. Den senare branschen står för drygt hälften av den totala omsättningen. Statistiken omfattar uppgifter från närmare 400 olika aktörer, bolag, fysiska personer, stiftelser etc.

Tabell 13. Omsättning för kreativa näringar 2020 efter näringsgren

Näringsgren	Omsättning, euro
Totalt	75 488 000
Tillverkning av textil- och lädervaror	1 495 000
Grafisk produktion	2 384 000
Tillverkning av musikinstrument, spel och leksaker	3 285 000
Parti- och detaljhandel ¹⁾	5 957 000
Förlagsverksamhet, film-, video- och TV-programverksamhet	9 983 000
Planering och sändning av program	2 602 000
IT-tjänster, informationstjänster	40 585 000
Arkitekttjänster	981 000
Reklam	1 225 000
Design, fotoateljéer, översättning, program- och arrangörstj. m.m.	1 241 000
Musik- och dansutbildning	162 000
Konstnärlig och kulturell verksamhet	1 610 000
Biblioteks- och museiverksamhet m.m.	-
Fritids- och nöjesverksamhet	3 978 000

1) Handel med papper, böcker, musikinstrument, inspelningar, spel och leksaker, fotoutrustning m.m.

Källa: ÅSUB Företag, Statistikcentralen

4.3 De kreativa näringarnas förädlingsvärde uppgår till 36 miljoner

Förädlingsvärdet definieras som skillnaden mellan ett företags produktionsvärde och dess inköp från andra företag. Förädlingsvärdet är således den ökning av värdet på de inköpta varorna och tjänsterna som bearbetningen medför. För företag som inte gör några inköp från andra företag sammanfaller förädlingsvärdet med produktionsvärdet. Det summerade förädlingsvärdet för alla branscher är lika med BNP till baspris. Om man från förädlingsvärdet drar bort löner och sociala avgifter återstår driftsöverskottet brutto.

Tabell 14 visar det sammanlagda förädlingsvärdet för näringslivets kreativa näringar som 2020 uppgår till 36 miljoner euro, varav it- och informationstjänster står för över hälften. Av de övriga branscherna har förlagsverksamhet, film-, video- och tv-programverksamhet det största förädlingsvärdet med 4,5 miljoner, eller 12 procent av totalen.

Det samlade förädlingsvärdet inom de kreativa näringarna har ökat med 1,15 miljoner sedan jämfört med 2019. Ökningen har framför allt skett i branscherna it- och informationstjänster. Branscherna grafisk produktion, parti- och detaljhandel, samt fritids- och nöjesverksamhet uppvisade de största minskningarna i omsättning för år 2020. Utvecklingen av antal företag, omsättning och förädlingsvärde 2015–2020 kan ses i tabell 16.

Tabell 14. Förädlingsvärde för kreativa näringar efter näringsgren 2020

Näringsgren	Förädlingsvärde, euro
Totalt	35 954 000
Tillverkning av textil- och lädervaror	633 000
Grafisk produktion	1 108 000
Tillverkning av musikinstrument, spel och leksaker	1 327 000
Parti- och detaljhandel ¹⁾	1 536 000
Förlagsverksamhet, film-, video- och TV-programverksamhet	4 473 000
Planering och sändning av program	1 743 000
IT-tjänster, informationstjänster	20 508 000
Arkitekttjänster	668 000
Reklam	498 000
Design, fotoateljéer, översättning, program- och arrangörstj. m.m.	615 000
Musik- och dansutbildning	110 000
Konstnärlig och kulturell verksamhet	519 000
Biblioteks- och museiverksamhet m.m.	-
Fritids- och nöjesverksamhet	2 216 000

1) Handel med papper, böcker, musikinstrument, inspelningar, spel och leksaker, fotoutrustning m.m.

Källa: ÅSUB Nationalräkenskaper, Statistikcentralen

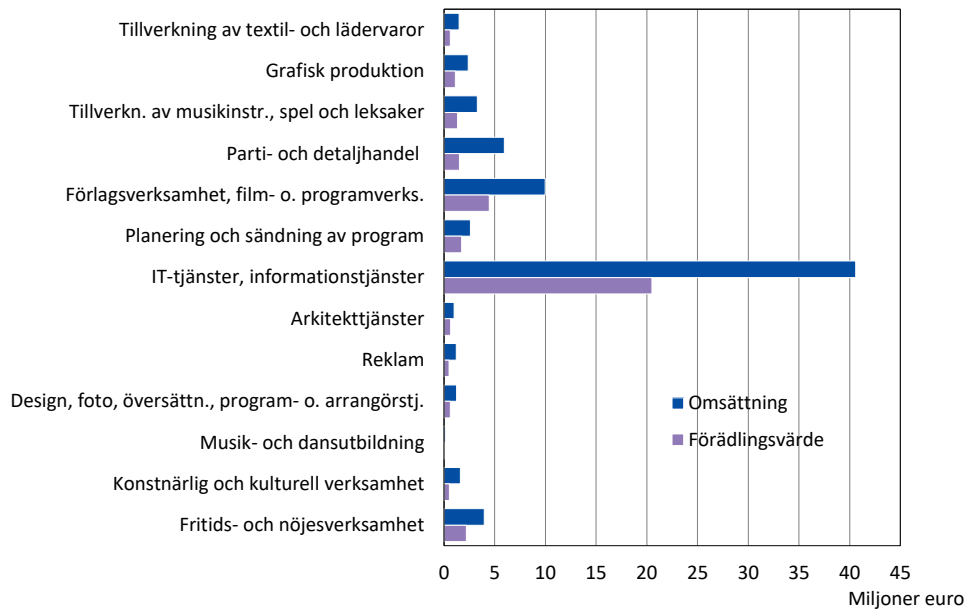
Tabell 15 visar näringslivets totala förädlingsvärde fördelat på huvudbranscher och hur stor del av det som kommer från de kreativa näringarna. År 2020 uppgick de kreativa näringarnas andel i branschen information och kommunikation, dit bland annat förlags-, film- och programverksamhet samt it-tjänster hör, till 70 procent. Motsvarande andel var 62 procent år 2019.

Tabell 15. Förädlingsvärde totalt inom näringslivet och för kreativa näringar 2020 efter näringsgren

Näringsgren	Totalt Milj. euro	Kreativa näringar	
		Milj. euro	Andel, procent
Totalt	866,7	36,0	4,1
Jordbruk, skogsbruk och fiske	30,7	-	-
Utvinning av mineral	1,0	-	-
Tillverkning	60,0	3,1	5,1
Försörjning av el, gas, värme och kyla	19,0	-	-
Vattenförsörjning; avloppsrening, avfallshant.	6,1	-	-
Byggverksamhet	57,7	-	-
Handel; reparation av motorfordon m.m.	69,8	1,5	2,2
Transport och magasinering	235,2	-	-
Hotell- och restaurangverksamhet	23,4	-	-
Informations- och kommunikationsverksamhet	37,9	26,7	70,5
Finans- och försäkringsverksamhet	72,6	-	-
Fastighetsverksamhet	160,2	-	-
Verksamhet inom juridik, ekonomi m.m.	22,1	1,8	8,1
Uthyrning, fastighets serv., resetjänster m.m.	12,7	0,0	0,0
Offentlig förvaltning m.m.	0,0	-	-
Utbildning	0,8	0,1	13,3
Vård och omsorg; sociala tjänster	9,7	-	-
Kultur, nöje och fritid	40,2	2,7	6,8
Annan serviceverksamhet	7,6	-	-
Förvärvsarbete i hushåll	0,0	-	-
Verksamhet vid internationella organisationer	0,0	-	-
Okänd	0,0	-	-

Källa: ÅSUB Nationalräkenskaper, Statistikcentralen

Figur 7 illustrerar förädlingsvärdet i förhållande till omsättningen inom de kreativa näringsgrenarna. I de flesta av branscherna är förädlingsvärdets andel 35–50 procent av omsättningen. Inom planering och sändning av program, arkitektjänster samt musik- och dansutbildning är andelen högre, närmare 70 procent, medan konstnärlig och kulturell verksamhet samt handeln har ett lägre förädlingsvärde i förhållande till omsättningen, runt 30 procent.

Figur 7. Omsättning och förädlingsvärde inom de kreativa näringarna 2020

Källa: ÅSUB Nationalräkenskaper, Statistikcentralen

Tabell 16 visar utvecklingen av antalet företag, omsättning och förädlingsvärde 2015–2020. Sedan 2015 har antalet företag och omsättningen minskat, medan förädlingsvärdet har vuxit.

Tabell 16. Antal företag, omsättning och förädlingsvärde 2015–2020

Kreativa näringar	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Antal företag	230	236	216	218	209	213
Omsättning, Milj. Euro	81,3	75,0	75,4	74,0	78,0	75,5
Förädlingsvärde, Milj. Euro	31,5	31,8	33,4	33,0	34,8	36,0

Källa: ÅSUB Nationalräkenskaper

5. Avslutande kommentar

År 2020 nådde Covid-19 pandemin Europa och Åland. De restriktioner som infördes med syfte att begränsa spridningen av viruset medförde utmaningar för hela samhället, kanske inte minst för den kulturella sektorn och dess näringar. Andelen arbetslösa bland de personer med kreativ utbildning som är under 65 år och ingår i arbetskraften steg med omkring 6 procentenheter till 9,9 procent, vilket är något högre än den totala arbetslösheten för 2020, som låg på 9,5 procent.

Antalet sysselsatta med kreativa yrken uppgick år 2020 till 362 personer, av vilka två tredjedelar var kvinnor. Antalet minskade under året med drygt 40 personer, varav hälften i yrkesgruppen resebyråttjänstemän. Minskningen fördelade sig också ojämt mellan könen, antalet sysselsatta kvinnor minskade med drygt 30, medan antalet män minskade med ett tiotal.

Omsättningen i de kreativa branscherna uppgick år 2020 till 75,5 miljoner, vilket innebär en minskning med 2,5 miljoner jämfört med året innan. Minskningen skedde framför allt i branscher med produktionsinriktning (förlag/film/video/tv samt grafisk produktion). Däremot ökade omsättningen i branschen it- och informationstjänster med närmare 3,5 miljoner. Antalet företag ökade under året med ett fåtal.

Förädlingsvärdet ökade under året med 1,15 miljoner, till 36 miljoner euro. Även här skedde ökningen framför allt i branschen it- och informationstjänster, där omsättningen ökade med över en miljon. Den största minskningen i omsättning skedde för branschen fritids- och nöjesverksamhet. Totalt minskade förädlingsvärdet i näringslivet under året med omkring 7 procent, från närmare 950 miljoner till 867 miljoner.

Bilaga 1

Näringsgrenar som räknas med i "kulturella och kreativa näringar"

Näringsgren	Kod
Garntillverkning	13 100
Vävnadstillverkning	13 200
Blekning, färgning och annan textilberedning	13 300
Tillverkning av inredningstextilier	13 921
Tillverkning av pressenningar, segel och andra sydda textilprodukter	13 922
Tågvirkes- och bindgarnstillverkning	13 940
Övrig textiliettillverkning	13 990
Tillverkning av läder- och skinnkläder	14 110
Tillverkning av arbets-, skydds- och överdragskläder	14 120
Tillverkning av andra gång- och ytterkläder	14 130
Tillverkning av underkläder, skjortor och blusar	14 140
Tillverkning av andra beklädnadsvaror och tillbehör	14 190
Garvning och annan läderberedning; pälsberedning	15 110
Tillverkning av reseffekter, handväskor, sadel- och seldon m.m.	15 120
Tillverkning av skodon	15 200
Tryckning av dagstidningar	18 110
Annan tryckning	18 120
Grafiska tjänster före tryckning (prepress/premedia)	18 130
Bokbindning och andra tjänster i samband med tryckning	18 140
Tillverkning av hemelektronik	26 400
Tillverkning av musikinstrument	32 200
Tillverkning av spel och leksaker	32 400
Partihandel med hemelektronik	46 432
Partihandel med fotoutrustning och -tillbehör	46 433
Partihandel med pappers- och kontorsartiklar	46 491
Partihandel med böcker	46 492
Partihandel med leksaker och spel	46 496
Specialiserad butikshandel med ljud- och bildanläggningar samt videoutrustning	47 430
Partihandel med musikinstrument och musikartiklar	47 593
Specialiserad butikshandel med böcker	47 610
Specialiserad butikshandel med pappers- och kontorsmaterial	47 621
Specialiserad butikshandel med tidskrifter och tidningar	47 622
Specialiserad butikshandel med inspelade och oinspelade band och skivor för musik och bild	47 630
Specialiserad butikshandel med spel och leksaker	47 650
Konstaffärer	47 781
Specialiserad butikshandel med fotoartiklar	47 782
Antikvitettsaffärer	47 791
Antikvariat	47 792
Postorderhandel och näthandel av böcker, musik- och videoband	47 911
Bokutgivning	58 110
Publicering av kataloger och sändlistor	58 120
Tidningsutgivning	58 130
Utgivning av lokaltidningar och tidningar som utkommer mera sällan	58 141
Utgivning av tidskrifter	58 142
Annan förlagsverksamhet	58 190
Utgivning av dataspel	58 210
Utgivning av annan programvara	58 290
Produktion av film	59 110
Efterproduktion av film, video och TV-program	59 120
Film-, video- och TV-programdistribution	59 130
Filmvisning	59 140
Ljudinspelning och fonogramutgivning	59 200

Näringsgren	Kod
Sändning av radioprogram	60 100
Planering av tv-program och sändningsverksamhet	60 201
Avgiftsbelagda tv-kanaler	60 202
Dataprogrammering	62 010
Webbportaler	63 120
Nyhetservice	63 910
Arkitekttjänster	71 110
Reklambyråverksamhet	73 111
Direkt- och utomhusreklamverksamhet	73 112
Övrig reklamverksamhet	73 119
Mediebyråverksamhet och annonsförsäljning	73 120
Grafisk designverksamhet	74 101
Inredningsplanering	74 102
Industri designverksamhet	74 109
Fotografiateljéer	74 201
Fotoframkallning	74 202
Översättning och tolkning	74 300
Programbyråer och managertjänster	74 901
Uthyrning av videokassetter och dvd-skivor	77 220
Arrangemang av kongresser och mässor	82 300
Musik- och dansutbildning	85 520
Artistisk verksamhet	90 010
Stödtjänster till artistisk verksamhet	90 020
Litterärt och konstnärligt skapande	90 030
Drift av teatrar, konserthus o.d.	90 040
Biblioteks- och arkivverksamhet	91 010
Museiverksamhet	91 020
Vård av historiska minnesmärken och byggnader	91 030
Nöjes- och temaparksverksamhet	93 210
Övrig fritids- och nöjesverksamhet	93 299

Kulturyrken enligt yrkesklassificeringen 2010

Yrke	Kod
Reklam- och kommunikationschefer, PR-chefer	1 222
Arkitekter inom husbyggande	2 161
Landskapsarkitekter	2 162
Produkt- och modedesigner	2 163
Samhälls- och trafikplanerare	2 164
Grafiska och multimediadesigner	2 166
Övriga musklärare	2 354
Övriga lärare i konstnärliga ämnen	2 355
Specialister inom reklam och marknadsföring	2 431
Informatörer	2 432
Arkivarier	26 211
Specialister inom museisektorn	26 212
Bibliotekarier, informatiker m.fl.	2 622
Författare m.fl.	2 641
Redaktionschefer och -sekreterare, programchefer	26 421
Redaktörer vid tidningar m.fl.	26 422
Radio- och TV-redaktörer	26 423
Översättare, tolkar och andra språkvetare	2 643
Bildkonstnärer	2 651
Musiker, sångare och kompositörer	2 652
Danskonstnärer och koreografer	2 653
Regissörer och producenter	2 654
Skådespelare	2 655
Presentatörer, konferencier m.fl.	2 656
Övriga konstnärer	2 659
Övriga experter inom affärlivet	3 339
Fotografer	3 431
Inredningsplanerare m.fl.	3 432
Galleri-, musei- och bibliotekstekniker	3 433
Övriga experter inom konst och kultur	3 435
Resebyråtjänstemän	4 221
Bibliotekspersonal	4 411
Arkivanställda	4 415
Guider	5 113
Urmakare och övriga tillverkare av finmekaniska instrument	7 311
Musikinstrumentmakare och -stämmare	7 312
Juvel-, guld- och silversmeder	7 313
Ler- och tegelgjutare, drejare	7 314
Glasblåsare, -skärare, -slipare och -efterbehandlare	7 315
Glasgravörer, glasettsare och skyltmålare	7 316
Konsthantverkare i trä m.m.	7 317
Konsthantverkare i textil, läder m.m.	7 318
Övriga konsthantverkare	7 319